

Заклучение. Таким образом, обобщая все вышеперечисленные концепции открытого финала романа Мартина Эмиса «Другие люди: таинственная история», можно прийти к одному единственному выводу, несмотря на две совершенно различные по своей структуре версии финала. Автор, как нам кажется, приводит к мысли, что нужно не упускать свой шанс и что он есть всегда. Идеино-художественной функцией открытого финала является эмоциональное воздействие на разные типы воспринимающего сознания.

При помощи главной героини Мартин Эмис открывает тот факт, что изменение среды обитания человека, то есть общества, в котором он находится, не приведет к изменению самого человека. Таким образом, стоит сделать вывод о том, что для изменения своего окружения, для воспитания новых морально-духовных ценностей современного общества, Мартин Эмис призывает читателей использовать данный им шанс и начать изменения именно с самого себя.

1. Эмис М. Другие люди: таинственная история / М. Эмис – СПб.: Издательство «Эксмо», 2009. – 319 с.

НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНАЯ СПЕЦЫФІКА АФАРЫСТЫЧНЫХ ВЫСЛОЎЯЎ НІЛА ГІЛЕВІЧА

Марозава А.А.,

студэнтка 3 курса ВДУ імя П.М. Маішэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Дзядова А.С., канд. філал. навук, дацэнт

Афарызм – гэта выслоўе, арыгінальная закончаная думка, запісаная ў лаканічнай, запамінальнай тэкставай форме і пасля неаднаразова ўзнаўляльная іншымі людзьмі. Афарыстычнае выслоўе з’яўляецца адметным экспрэсіўным тэкставым кампанентам мастацкага твора, непаўторным элементам мастацкай вобразнасці і выразнасці. Як заўважаў У. Калеснік, “спісласць у славесным мастацтве можа дасягацца двума спосабамі: паэтычным і празаічным, адзнака першага – метафарычнасць, адзнака другога – афарыстычнасць [2, с. 162]. Актуальнасць нашага даследавання тлумачыцца неабходнасцю вывучэння нацыянальна-культурнай і лінгвакраіназнаўчай семантыкі беларускай літаратурнай афарыстыкі, дзякуючы чаму можна больш глыбока зразумець асаблівасці гісторыі і культуры, менталітэту і характару беларусаў як самастойнага этнасу.

Мэта артыкула – выявіць і прааналізаваць нацыянальна-культурную спецыфіку афарыстычных выслоўяў, якія функцыянуюць у мове мастацкіх твораў народнага паэта Беларусі Ніла Гілевіча.

Матэрыял і метады. Даследаванне праведзена на матэрыяле выбраных твораў Ніла Гілевіча [1], а таксама лексікаграфічнага выдання А.Я. Леванюк “Майстры кажуць... Беларускія літаратурныя афарыстычныя выслоўі: слоўнік афарызмаў” [3]. Асноўнымі метадамі даследавання выступаюць апісальны метады і метады сістэмнага аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Ніл Гілевіч – гэта адзін з тых беларускіх майстроў слова, якія шырока выкарыстоўваюць у сваіх вершах афарызмы з выразнай нацыянальна-культурнай спецыфікай. Створаныя ім афарызмы дастаткова часта рэпрэзентуюць нацыянальную культуру беларусаў адзінкамі свайго лексіка-семантычнага складу. Гэта тычыцца перш за ўсё назваў тых ці іншых рэалій матэрыяльнай і духоўнай культуры нашага народа, расліннага і жывёльнага свету Беларусі, імёнаў вядомых людзей і геаграфічных назваў, якія ўваходзяць у структуру афарыстычных выслоўяў. Трэба адзначыць, што паэт нярэдка ўжывае імёны вядомых беларускіх асветнікаў, пісьменнікаў і грамадскіх дзеячаў – Францыска Скарыны, Кастуся Каліноўскага, Янкі Купалы, якія ўсё сваё жыццё аддалі на карысць беларускага народа, яго мовы і літаратуры. У наступных паэтычных радках ён заклікае нас не забываць наказ тых, хто калісьці змагаўся за нацыянальнае і культурнае адраджэнне беларусаў, іх магчымасць свабодна карыстацца роднай беларускай мовай: “*Але мы мусім / Цвёрда помніць-знаць / Наказ Францішка / Кастуся / І Янкі*”.

Паэт-грамадзянін шырока ўжывае выслоўі, у змесце якіх акцэнтуюцца ўвага на праблему двухмоўя ў Беларусі. Беларуская мова, як лічыць Ніл Гілевіч, не проста сродак камунікацыі, але і спосаб адлюстравання гісторыі этнасу, яго традыцый, звычаяў: “*Як ты дорага мне, мая родная мова, / Песні-долі маёй векавая аснова*”. Аўтар заклапочаны звужэннем сфер выкарыстання, вышчасненнем з ужытку роднай беларускай мовы і адначасовым пашырэннем рускай мовы:

“Сто газет і часопісаў разгарну, выдадзеных у Беларусі, / дзевяноста дзевяць разоў убачу мову суседняй дзяржавы / і толькі адзін, калі пашанцуе, раз – мову маёй зямлі”. Ён звяртаецца да беларускага народа з просьбай не забываць родную мову, бо забыццё народам сваёй мовы, на думку аўтара, гэта амаль тое самае, калі чалавек саромеецца сваёй маці: “Сёння матчынай мовы, а заўтра / Засароміўся маці самой?” Для пісьменніка няма нічога даражэйшага за мову, таму ён заклікае яе абараняць і не даваць у крыўду: “А задумае вораг з далёкага краю / Апляваць, адабраць, знішчыць мову маю / Не дазволю / Не дам / Не прадам / Не змяню / І да смерці за волю тваю пастаю”.

У сваіх вершах майстар слова неаднаразова падкрэслівае такія нацыянальныя рысы беларусаў, як гасціннасць, талерантнасць, дабрачыннасць. Беларусаў заўсёды лічылі народам міралюбівым, цягавітым і адначасова маўклівым, які стрымліваў усе нягоды і не скардзіўся на свой лёс. Ніл Гілевіч неяк заўважыў: “Беларускі народ і ў маўчанні вялікі”. Гэтым выслоўем ён звяртае ўвагу на тое, што беларускі народ маўчыць не таму, што сказаць няма чаго ў адказ, а таму, што менавіта ў маўчанні – наша сіла.

Паэт-публіцыст неаднаразова звяртае увагу на слаўнае гераічнае мінулае беларусаў, а таму з гонарам заяўляе: “У нас не толькі граць ды копаць – / у нас гісторыя была”. Адчуванне непарыўнай сувязі з мінулым свайго народа, гонар за тых пакаленні продкаў, што жылі перад намі, іх справы і подзвігі – усё гэта гучыць у наступным паэтычным выказванні: “Мы ўзышлі не з насення, што ветрам занесена, / – Мы не дзікай травы самаросля парасткі. / У глыбінях зямлі, гераічнай і песеннай, / Нашых душ карані – з вузлякамі упартасці”. Моцным грамадска-патрыятычным пачуццём, пачуццём нацыянальнай самасвядомасці і адказнасці за свой народ і Радзіму напоўнены наступныя ўсім вядомыя паэтычныя радкі з рамана ў вершах “Родныя дзеці”: “Мы – тройчы дзеці ў вечным крузе: / Мы – дзеці роднае сям’і, / І дзеці маці-Беларусі, / І дзеці матухны-Зямлі”...

Заклучэнне. Такім чынам, у выяўленых і прааналізаваных намі афарыстычных выслоўях Ніла Гілевіча выразна семантызуюцца асаблівасці гістарычнага мінулага нашага народа, рысы яго характару і менталітэту, нацыянальна-культурная адметнасць беларусаў як самастойнага этнасу.

1. Гілевіч Н. Выбраныя творы: У 2 т. Т. 1. Вершы, паэмы, п’есы. – Мн.: Маст. літ., 1991. – 478с.
2. Калеснік, У. Усё чалавечэе: літ. партрэты, арт., нарысы / У. Калеснік. – Мінск: Маст. літ., 1993. – 381 с.
3. Леванюк, А.Я. Майстры кажучь... Беларускія літаратурныя афарыстычныя выслоўі: слоўнік афарызмаў / А.Я. Леванюк. – Брэст, 2010.

МАСТАЦКАЕ ЎВАСАБЛЕННЕ ТРАДЫЦЫЙ НАРОДНАЙ СМЕХАВОЙ КУЛЬТУРЫ Ў “ЛЕГЕНДЗЕ АБ БЕДНЫМ Д’ЯБЛЕ...” У. КАРАТКЕВІЧА

Марозаў А.І.,

*магістрант ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Падстаўленка В.Ф., канд. філал. навук, дацэнт*

У артыкуле аналізуецца спецыфіка ўвасаблення народнай карнавалізацыі ў “Легендзе аб бедным д’ябле...” Караткевіча. Таксама тут акцэнтуюцца ўвага на адметных момантах карнавальнага “спосабу мыслення”, якія паслужылі падмуркам для стварэння патрэбнага камічнага эфекту ў тэксце.

Мэта артыкула: выявіць характэрныя рысы карнавалізацыі падзей і вобразаў, прадстаўленыя ў мастацкім свеце названага твора.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання ў артыкуле паслужыла “Легенда аб бедным д’ябле і адвакатах сатаны” Уладзіміра Караткевіча. Асноўнымі для навуковага аналізу абраны прыёмы канкрэтна-гістарычнага, структурна-тыпалагічнага і дэскрыптыўнага метадаў.

Вынікі і іх абмеркаванне. Трэба адзначыць, што па сваім характары вобразная сістэма твора вельмі блізкая да рамана “Хрыстос прыямліўся ў Гародні”, што робіць гэтыя два прыклады блізкімі па спосабах стварэння мастацкасці і прыёмах уздзеяння на чытача. І раманы і апавесць напісаны ў адзіным сугучным настроі, дзе падобныя па духу героі трапляюць у вы-